

Sosiaalinen osallisuus – mitä se on ja miten sitä voi edistää?

Osallisuus osana arkea 19.3.2019

Veera Laurila, Sokra-koordinaatiohanke

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Osallisuus on...

Ihminen kokee olevansa merkityksellinen osa kokonaisuutta. Hän tulee kuulluksi itsenään ja voi vaikuttaa elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin. Osallisuus edellyttää yhteyttä omiin ja yhteisiin voimavaroihin, joita ovat:

- luottamus ja keskinäinen kunnioitus
- toimeentulo
- palvelut
- tieto
- taito
- toiminta ja
- yhteiset merkitykset

Yhteys omiin voimavaroihin

Yhteyden kadottaminen...

- usko omiin kykyihin heikentynyt
- motivaatio tekemiseen heikentynyt, ei omalla alalla
- yhteydet ystäviin etääntyneet, työkyky heikentynyt

... ja löytäminen

- toimintaympäristön ymmärrettävyys, ennakoitavuus ja riittävä autonominen tila
- sen huomaaminen, että pystyy tekemään asioita, olemaan hyödyllinen ja toisille avuksi
- erilaisten asioiden kokeileminen, oman jutun löytäminen
- uskalluksen vahvistuminen ryhmässä toimimiseen esimerkiksi vertaisten kanssa
- pääsy takaisin toiminnan tai työn pariin tuetusti

Osallisuuden osa-alueet

Osallisuus omassa elämässä

- yksilön autonomian vaaliminen, maailman tekeminen ymmärrettävämmäksi ja hallittavammaksi, jotta yksilöllä on edellytyksiä vaikuttaa omiin asioihinsa

Osallisuus vaikuttamisen prosesseissa

- tilaisuuksia vaikuttamiseen ja vaikuttumiseen, mahdollisuuksia palvelujen yhteiskehittämiseen ja omaehtoiseen yhteistoimintaan

Osallisuus yhteisestä hyvästä

- tilaisuuksia panostaa yhteiseen hyvään ja tulla tunnustetuksi osaamisineen

Osallisuus omassa elämässä

Yhdessä tekeminen ja ryhmätoiminta

- sosiaalisten taitojen vahvistaminen, kuulumisen kokemus, voiko osallistua omaan tahtiin ja ensin vain seuralla, yhteyden löytäminen omiin voimavaroihin

[Innokylä: Ryhmätoiminta toimintavalmiuksien vahvistajana](#)

Integroidut palvelut yhdessä saman katon alla

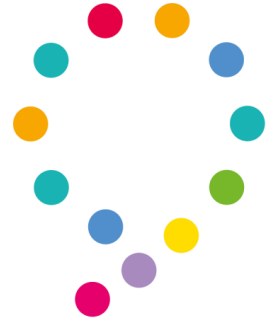
- mitkä eri palvelut, miten ihmistä ja hänen tilannettaan lähestytään

Osallisuus omassa elämässä

Luovat menetelmät

- etäisyyden ottaminen arjen vaikeuksiin, vaikeastikin sanoitettavien asioiden käsittely ja kokemusten vaihto
- itseen tutustuminen, oppiminen toisten kanssa toimiseen ja välineiden saaminen
- virheiden tekemisen pelon käsittely, vapautuu tilaa toimia ja nähdä uusia mahdollisuuksia

[Innokylä: Mokaamalla oppiminen](#)

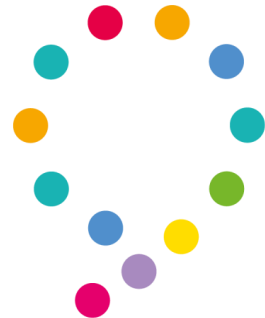
Osallisuus vaikuttamisen prosesseissa

Ryhmätoiminta

- yhteydet vertaisiin ja keskustelut auttavat näkemään oman tilanteen uudesta näkökulmasta, avaa mahdollisuuden vaikuttaa omaan elämään

Yhteiset tilat paikallisen hyvinvoinnin alustana

- yhteisen tilan ylläpito ja kehittäminen, ja osallistuminen toiminnan suunnitteluun, tunnustusta laajemmin

Osallisuus vaikuttamisen prosesseissa

Asuinalueen yhteiskehittäminen

- vaikuttaminen oman asuinalueen toiminnan sisältöihin ja siten lähiympäristöön, vaikuttaminen yhteisestä toiminnasta [Innokylä: Asuinalueen yhteiskehittäminen siltaustoiminnan avulla](#)

Kiertävä kokous vaikuttamiskeinona terveydenhuollossa

- osallistujat saavat äänensä kuuluviin ja kokemustiedon käyttöön sekä voivat vaikuttaa asenteisiin, työntekijät voivat vaikuttaa hoitoa koskeviin käytäntöihin ja muuttaa niihin liittyvää kulttuuria, moninaisemmat roolit [Innokylä: Kiertävä kokous vaikuttamiskeinona terveydenhuollossa](#)

Osallisuus yhteisestä hyvästä

Ryhmätyöllistämisellä työtä ja palveluja paikallisille

- paikallisen yhteisön sosiaalinen verkosto ja tarpeeseen vastaavaa työtä
- merkityksellistä toimintaa osana paikallista yhteisöä, vahvistaa yhteisöä työpaikkojen ja lähipalvelujen kautta
[Innokylä: Ryhmätyöllistämisen avulla elinvoimaa kyliin](#)

Työtoiminta luontoympäristössä

- luonto ympäristönä auttaa ottamaan etäisyyttä arkeen, antaa kuulumisen kokemuksia, tasaveroisen toimintaympäristön, luontevia tapoja toimia ja mahdollisesti merkityksellistä toimintaa.
[Innokylä: Seinätön luontopaja](#)

Esimerkki

Yhteinen ruokailu lähentää ja madaltaa kynnyksiä

Osallisuutta kuntoutuksesta (OsKu) -hanke,
Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijäryhmä

Yhteinen ruokailu lähentää ja laskee kynnyksiä

- luonteva kohtaamispaikka, jossa tutustutaan toisiin yhdessä olemisen tai tekemisen lomassa
- ruoan äärellä on helppo keskustella arkisista asioista tai kuunnella; mukana voi olla monella tapaa ja toiminnassa edetään vähitellen
- samalla opitaan arjen taitoja
- kynnys osallistua yhteiseen toimintaan tai hakeutua avun äärelle madaltuu, houkuttelee muuhun toimintaan
- monenlaisen toiminnan yhteydessä, esimerkiksi kumppanuustaloilla, asukastaloilla, työpajoissa, seurakuntataloilla ja oppilaitoksissa

Yhteinen ruokailu lähentää ja laskee kynnyksiä

Jokaiselle
sopivia tapoja
osallistua

Yhteys omiin
voimavaroihin
kasvaa

Välineitä
arkeen, kuten
reseptejä ja
taloustaitoja

Merkityksellisyyttä,
vapaamuotoinen
toiminta lisää
yhteisöllisyyttä

(Osallisuutta kuntoutuksesta (OsKu) -hanke, Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijät)

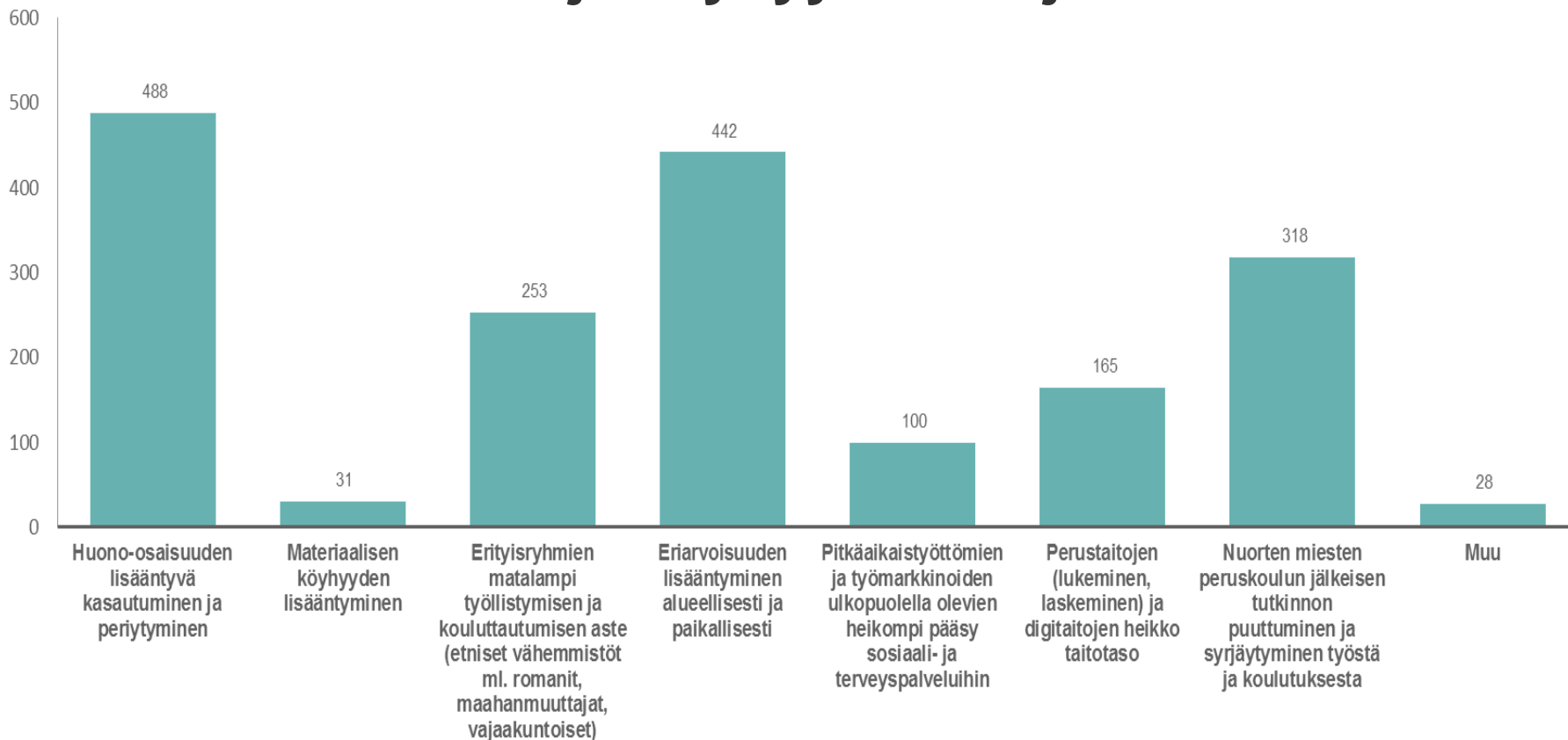
Hankkeiden osallistujat

Euroopan sosiaalirahaston toimintalinja 5 (2014–)

- 31 450 osallistujaa – 137 hlöä / hanke
- Osallistujista 64,5 % työttömiä tai työelämän ulkopuolella olevia
- Heikommassa asemassa työmarkkinoilla:
  - 4,2 % vammainen
  - 1,5 % asunnoton
  - 18,5 % vähemmistö tai ulkomaalaistausta
  - 39,5 % muu syy

Tarve työelämän
ulkopuolella
olevien
osallisuuden
edistämiseen on
suuri

TEM:n kysely Otakantaa.fi: Keskeisimmät haasteet sosiaalisen osallisuuden edistämisessä ja köyhyyden torjumisessa?

Mikä muu keskeinen haaste on mielestäsi sellainen, johon voidaan vastata rakennerahastotoiminnalla?

- Nuorten vaikeudet
- Työn ja työelämän ongelmat
- Syrjäytyminen ja osallisuus, elämänhallinta
- Palveluiden kehittäminen
- Kotoutuminen ja maahanmuutto

Yhteisiä hankkeiden kehittämisteemoja

OSALLISUUS JA ERIARVOISUUS

polarisaatio on uhka yhteiskuntarauhalle

alueellinen ja paikallinen eriarvoisuus

erityisen tuen huomioiminen: vammaiset, päihteet, mielenterveys

syrjäytyminen ja elämänhallinta, erityisesti nuorilla

osallistaminen, vaikutusmahdollisuudet

TYÖ JA TYÖELÄMÄ

osatyökykyisten työllistäminen,

työllisyyspolkujen tukeminen mm. koulutuksella ja kuntoutuksella

työperäinen maahanmuutto ja kotoutuminen

erilaiset tavat työllistää: järjestöt, ”loikkaosaaminen”, välityömarkkinat, sos. yritykset

PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

moniammatillinen ote ja organisaatioiden väliset yhdyspinnat

pitkäjänteinen tuki, asiakaslähtöisyys, räätälöinti, ennaltaehkäisy

matalat kynnykset, yhden luukun palvelut

VEERA LAURILA
Erikoissuunnittelija
Veera.laurila@thl.fi
029 524 6644

SOSIAALISEN OSALLISUUDEN EDISTÄMISEN KOORDINAATIOHANKE – SOKRA | THL.FI/SOKRA

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

DIAKONIA-
AMMATTIKORKEAKOULU
DIACONIA
UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto